

# Mythologia, Francfort, 1581 - IX, 06 : De Latona

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

*Ce document a pour résumé :*

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[131\] : De Latona](#)

---

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IX

*Ce document est une version augmentée de :*

[Mythologia, Venise, 1567 - IX, 06 : De Latona](#)

---

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IX

[Mythologie, Paris, 1627 - IX, 07 : De Latone](#) est une transformation de ce document

---

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IX

[Mythologie, Lyon, 1612 - IX, 06 : De Latone](#) est une traduction de ce document

---

## Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

## Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - IX, 06 : De Latona, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/6052>

Copier

## Présentation du document

PublicationFrancfort, André Wechel, 1581

ExemplaireRegensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 975-980

## **Des dieux, des monstres et des humains**

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Latone](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

---

λαῖπτερ ἰμὴ τὰν, φρυγίων ἐρίπληρα λιόντων  
 ἄδ' ἰμόνευς μύσας ἔκ ἀπάκτων ὄρεσ'  
 ποίτ' ἄδ' ἰθὺς Ἀλῆϊ τ' ἵπ' εἰς ῥήματα λύσας  
 ἄνδ' ἔο, χαλκοτύπῃ παυσίμηνος μακίῃ.  
 κύμβαλά τ' ὀξύφθογα, βαρύφθογόν τ' ἀλαλιτὸν  
 αὐλῶν, ὅτε μέγ' ἔχ' ἰκ' ἄμφ' ἐκίρασε.  
 τύμπανά τ' ἠχῆντα, καὶ αἵματι φαιπυχέιντα  
 φάσγαντα, καὶ ξανθὰ, τὰς περὶ ἰσχυρὰ κόμας.  
 Ἰλαος ὦ δ' ἰσσεύετ' ὅν' ἰν' ἐότῃσι μακίῃσι,  
 γηραλίων περὶ ἱερῆ παῦσον ἀγριουσίῃς.  
*Alma parens Tellus, Phrygiornum & alumna leonum,*  
*Solis cultori visitè adenda Dea,*  
*Instrumenta sua dicat ista furoris Alexi:*  
*Libera ab horrido hac ipsa furore dicat.*  
*Gymbala sunt, rancoreque sono mox tibia: frontem*  
*Lunata vitula cornua flexa vide.*  
*Tympana sunt grauius pulsantia corda: cruenti*  
*Sunt enses: sunt, quas dedicat ille, coma.*  
*Sat fuit insanus iuuenis: miserere senecta,*  
*O Dea, fac cesset quasumus ipse furor.*

Finxerunt hanc in curru vehi, quia suapte natura terra in aere  
 suspensa videtur, cum nulla se fulciatur, neque tamen in ali-  
 quam partem magis declinet. Circa hanc feræ sunt, quia om-  
 nia animalia ab illa producantur & nutrantur: quæ cum  
 multas ciuitates habeat, merito corona turrata insignitur. In-  
 strumentorum verò strepitus, vim significat ventorum, qui  
 plurimum faciunt, & quasi lenones sunt ad omnia naturæ ne-  
 gotia, cum sint frigoris & caloris non leues ministri, & tanquam  
 pluuiarum ac serenitatis vehicula. trahitur à quatuor ferocissi-  
 mis leonibus eius currus, qui nihil sanè sunt aliud, quàm ob O-  
 riente & Septentrione, & his à latere regionibus venti. Hi di-  
 cuntur illam vehere, quoniam vis generationis plurimum illis  
 adiunatur. Cum verò omnia ex illa fluere, & in ortum deduci  
 appareant, iure Rheia ἀπὸ τῆ ρᾶν, siue à fluendo, dicta est. at  
 nunc de Latona dicatur.

De Latona.

CAP. VI.

**F**VI t autem Latona Cœci ac Phœbes filia, vti testatur Apol-  
 lodorus lib. 3. & Hesiod. ita in Theogonia:

καίρη δ' αὖ ποῖα πολὺρά τ' ἔλαυνε διπλῶ.  
 κυσπαμένη δ' ἤπρετα θιά τεῦ δὲ φιλότῃ  
 Λητώ κυσπόμενον ἱγάνετο μέλιχεν αἰά.  
*Inde thorum Cæi Phæbe conscendit, & ille  
 Iuncta in amore Deo, Latonam concipit almatam.*

Sic Ovidius etiam libro sexto Mutationum:

*Quoq̃, modo audeu genitam Titanida Cæo  
 Latonam præferre mihi?*

Homerus autem hymnicus in hymno in Apollinem Latonam  
 Saturni filiam fuisse scribit hoc pacto:

Λητοῖ κυδίστη εὐγατερ μεγάληο κρένοισ.  
*Inclita Latona, ô Saturni filia magni.*

Aliunt quidam, inter quos fuit Hecateus, in locis Celtica terra  
 superioribus insulam esse Oceani non minorem Sicilia, visam  
 versus, quæ ab hominib. habitatur Hyperboreis vocatis, quod  
 longius distet à flatibus Boreæ: quæ fertilis est & abundans re-  
 rum omnium, mirificamque habet temperiem, bisq̃ fructus  
 ferat quotannis: in qua fabulantur natam esse Latonam. Fa-  
 bulantur hanc compressam fuisse à Ioue ob eximiam pulchri-  
 tudinem, quam cum in utero gestare sensisset Iuno, illam de-  
 pulit è cælo, iussitque Pythoni serpenti ut illam insequeretur.  
 Deinde terra vniuersa iurare coacta est, quod parturienti La-  
 tonæ locum non cederet, præter Delum insulam: illa enim  
 cum esset instabilis per illud tempus, sub vndis fortè delitescer-  
 bat: quæ deinde cum tempus pariendi Latonæ aduentasset,  
 utpotè non iurata in Latonam, iussa est à Neptuneo consiste-  
 re, & locum parturienti præbere, ut scripsit Lucianus in dialo-  
 go Iridis & Neptuni. Hæc igitur insula in mari Ægeο cum nūc  
 ad recipiendam Latonam emerisset atque apparuisset ex vn-  
 dis, Delus vocata fuit, quod nomen manifestum & apparet  
 significat. Præclare igitur se habent illa carmina Alphei Mity-  
 lenæi, quæ scripta sunt in laudem Deli, quod Apollo & Latona  
 post cælum hanc vnam insulam patriam suam ex omnibus  
 terris arbitrati sunt, cum ita inquam:

Λατὼς αὖδ' Ἰανὴν ἱερὴν τρεφὶ, πλὴν ἀσάλευτον  
 Αἰγυῖω Κρονίδης ὠρμίσατ' ὅς πελάγῃ  
 ὅτ' ἔσσι δ' Ἀλλεῖω μὲν θίουτ' δ' ἑπομένη βοήσω  
 δ' αἶματα, ὅδ' ἑ λόγους ἔψαμα Διὶ πάτρει

ἑλπίδω

Ἀλφειῷ δ' ὅτι φοῖβον ἰδίετο, καὶ μετ' ὀλυμπεύ  
 Ἀρτίμω ἐκ ἁμῶν, ἢ σι, λίγ' πειτεῖδε.

*Latona partus patrix, quam Iupiter olim*

*In mari Aegae sistere iussit aquis,*

*Nulli per superos infelix esse ferere:*

*Non ego te verbum alloquer Antipatri.*

*Te voco felicem quod Phœbum ceperis, & quod*

*Solam te patriam clara Diana vocat.*

Quaquam alij maluerunt Latonam ipsam sub tempus pariendi in coturnicem versam in insulam volavisse, & sub ea forma latuisse Iunonē, ad cuius insulæ, quæ illam acceperit, beneficij memoriā perpetuam, insulā postea Ortygiam nominavit, cum sit ær'væ coturnix apud Græcos. Fabulantur tamen alij Asteriam fuisse Latonæ sororem: quæ, cum Iupiter illam ad congressum insequeretur, fuerit ipsa, at nō Latona in coturnicem conuersa, & in mare conuolarit. deinde memorant ab illa Asteriam in insulam fuisse conuersam, vt scripsit Callisthenes in nauigatione. Non igitur mirum est, si, cum Iupiter Latonam comprehensisset, soror sorori locum ad pariendum concesserit. Memoriae proditum est à Pausania in rebus Atticis Latonam antequam pateret, zonam apud Halimutios nō procul à mari soluisse, cum proximum iam esset tempus pariendi, qui locus postea Zoster ab illa re fuit appellatus. fuit postea in hac insula vrbs in planitie ædificata, templumque nobilissimum Apollinis & Latonæ, cui mons Cynthus erat propinquus, & fluvius Iompus nomine non valde magnus, qui per insulam fluebat, vt testatur Strabo lib. decimo. Hanc aiunt apud palmam & oliuam, vt dictum fuit, peperisse, vt testatur Euripides in Iphigenia in Tauris hoc pacto;

ποσειδ' Ἀρτίμω λοχίαν,  
 ἃ παρὰ κυνέιον ἔχον αἰκῆ,  
 φοίνικα δ' ἀβροκόμαν,  
 δάφνας τ' θύρνια. καὶ  
 γλαυκὰ τεράματα ἱερὸν ἱλαίας  
 Λατοῦτ' ὠδῖνα φίλαν.

*Cypriens, Dianam parientium faultricem,*

*Quæ iuxta Cynthium tymulum colens,*

*Palmamque suauiter comaram*

*Lauremque benetamosam, &*

*Glaucia germen sacrum olina,*

*Latona dolorum amicum.*

Sed neque tamen in illa insula clàm partum edere potuisset, nisi Iunonem armorum Curetum strepitus obtudisset, cum assidue sollicita esset, & Latonam insequeretur ne alicubi pareret. Complexa igitur palmam, ut à doloribus solueretur, peperit: cum mos sit parturientium mulierum proxima quæque apprehendere, atq; ita nixæ partus doloribus solvantur. Enixa est igitur Dianam & Apollinem, ut ait in his Orpheus:

*ὈΨΙΝΕΝ ΖΗΛΟΣ ΧΟΝΙΜΕΝ ὈΔΥΝΑ ΛΑΧΕΣΑ,*

*ΖΗΤΑΜΕΝ ΘΕΙΒΛΕΤΕ, ΚΑΙ Λ' ὈΥΝΟΥ ΙΟΧΙΝΑΙΡΑΤ.*

*E Ione qua quondam ei partum sortita dolores,*

*De qua sunt Phœbus simul & Diana creati.*

Quamvis Herodotus in Euterpe Dionysi & Isidis inquit Apollinem & Dianam esse filios, at nutricem fuisse Latonam, ut dictum fuit. Neque illud est silentio prætermittendum, quòd Latona, cum propinquaret pariendi tempus, oberraretque in litore Atticæ non procul à mari, zonam soluit ob tumorem ventris in loco Zostere ab eo euentu vocato. Sed ut communio rem sententiam sequamur, recens natus Apollo sagittis serpentem illum occidit, qui matrem Latonam ad id usque tempus insecutus fuerat, ut scripsit Pindarus in Pythiis, atque cum multa de Latona dicta sint superiùs, eadem repetere ducimus superuacaneum; quare tot de illa in præsentia dicta sufficiant, si tantum hoc addiderimus, quòd Phœbus postmodo in Lyciam, Diana in Cretam ubi adoleuissent, in montem Dictynnum secesserunt, ac Delum matri habitandam reliquerunt. Nunc autem quid Latonam esse voluerint antiqui, perquiramus.

¶ Fuerunt qui Latonam matrem fuisse Apollinis tradiderint, quia suauitas musicæ harmoniæ malorum omnium oblivionem inducat, quæ sunt in hac miserrima & molestiarum plenissima hominum vita. Dicunt Dianam filiam fuisse eiusdem Latonæ, quia musica modò ad lenitatem muliebrem animos mortalium inflectat, modò ad fortitudinem erigat & inflammet, strenuosque faciat. Nam memoriæ proditum est Timotheum musicum, ubi in conuiuio musica instrumenta apud Macedonem Alexàdram pulsaret, ita eius regis animum inflammasse, ut ad capienda arma è conuiuio exilierit: deinde cum ab illa tam acri chordarum tractatione ad leniorem modum

modum deuenisset, iterum accubuit Macedo; ut scriptum reliquit Aristoxenus in libro de Tibicinibus. Alij crediderunt Dianam genitam dici à Latona, quoniā venationis etiam exercitatio plurimū conferat ad deponendas & delendas animi molestias. Hanc inquit Phœbes & Cœi filiam fuisse, qui Cœus è Cœlo natus est, quoniam omnium bonorum pater ac mens diuina omnibus quæ sunt ac vigent suam bonitatem imperit; neque quidquam est boni, quod non à diuina bonitate cœlitus proficiscatur: omnium igitur malorum obliuio filia est superni luminis. Hæc malorum obliuio cum plena sit spe & pulchritudine de cœlo adueniente, ab humanis calamitatibus tanquam à serpente, terrore afficitur: venuntamen ope diuina ad partum adiuuatur, ac serpentem deniq; superat. Alij tamen, inter quos fuit Lyfimachus Alexandrinus lib. 10. rerum Thebanarum, maluerunt hoc ad mundi procreationem perducere: qui dixerunt sidera & solem vi maxima caloris in superna loca raptum fuisse, ubi primum post chaos rerum informium formæ, ac elementa enituerunt, terra molli adhuc existente, & lutosa, & instabili sede nutante, cum calor æthereus paulatim conualuisset, ac semina ignea in eam defluxissent: tunc enim lunam inferiore locum inter corpora cœlestia occupasse memorant, ut quæ crassiore sit natura. Sic igitur physici Latonam terræ esse crediderunt, cui luno diu obstitit, ne Phœbus ac Diana nascerentur. atqui luno aer est, ut ostendimus, qui humidus supra modum grauisque existens erat impedimento, quò minus duo lumina viderentur ob densitatem, quasi ne nascerentur: sed vis Neptuni denique concessit, ut terra, quæ prius sub aqua latebat, siccaretur, qua exiccata & apparente ex aquis Latona peperit: nam cessantibus nebulis hæc duo lumina continuo apparuerunt. Quòd verò Apollo serpentem qui matrem insectabatur, sagittis cōfecerit, ita Stoicus Antipater interpretatus est: terræ humidæ & recentis adhuc exhalatio cum esset frequens, volubili impetu sursum ferebatur: at cum non aptè posset ob copiam digeri, rursus ferebatur deorsum, omniæque putredine corrumpebantur. At illa putredo, cum fiat omnis putredo per calorem non sine humectatione, omnes terre fructus infestabat, neq; quidquam per illam aeris inclementiam nasci poterat. At enim diuina prouidentia tandem factum est, ita statuente Neptuno, terra paulatim sicciore facta, Soleq;

vapores iam validiore extenuante, ut pestifera illa exhalatio aëtheris virtuti cesserit: quare dictus est Apollo sagittis serpentem siue putredinem suis radiis illam domuisse. ac de Latona satis, nunc de Curetibus aut Corybantibus dicamus.

*De Curetibus siue Corybantibus. CAP. VII.*

**C**URETES autem illi qui Iouem cum Rhea Saturni patris crudelitati subtraxerunt, eumque in Cretam educandum deportarunt, num daemones fuerint, an homines, dubitari solet: siquidem Hecateus Milesius in iis libris, quos de Phoroneo conscripsit, modò *δρυγυῖες αἰετ*, saltatores Deos scilicet modò *παυγυῖες αἰετ*, lusores siue iocosos, vocauit. at verò Menodorus Samius in iis commentariis quos de rebus Sami egregiis conscripsit, *καυρήτας θεῶν χαλκῶς αἰετ*, Curetes arctis scutis armatos Deos, appellauit. Heraclides autem Ponticus in rebus Amatoriis non Deos, sed Cretenses homines putauit esse, qui primi omnium mortalium ærea arma in Eubœa induerint, Iouemque nutriuerint, & cum illo postea militauerint, eumque in regnum paternum deduxerint. Fama est Curetes & Corybantes ab Idæis Dactylis fuisse genitos, ut memorie prodidit in rebus Cretensium Echemenes, qui viros centum in Creta genitos fuisse memorat, atque illos Idæos Dactylos fuisse vocatos: à quibus nouem Curetes fuerunt procreati, qui singuli decem viros genuere, quos postea nominarunt Idæos Dactylos, ut ait Strabo libro decimo. Dionysius verò Chalcidicus quindecim illos fuisse scripsit: at Pherecydes quinquaginta & duos, quos etiam ex Apolline & Rhytia nymphea natos fuisse tradidit. alij contra è Cabera Procrete filia & Apolline. Vocati sunt Idæi ab Ida monte Cretæ, ut sensit Hellanicus: ut verò Mnaseas libro primo de Asia, à patre Dactylo & à matre Ida. at Posidippus epigrammatum poeta vocatos fuisse Idæos Dactylos putauit, quia in Ida monte Cretæ Rheæ obuij digitos eius attigerint cum illam complecterentur. Fuerunt autem præstigiatores Idæi Dactyli, fertique in varias formas deducendi artifices, aliorumque metallorum inuentores, ut patet ex his carminibus eius poetæ qui Phoronidem scripsit:

*Ἰδα γένετ' ἑ*

*Ἰδαιεὶς ἐρύκετ' ἄνθρωπον ὀπίσσω οἰκίᾳ Ἰναιον*

*κίλμυρ, ἀσπινάμινός τε μέγατ', καὶ ὑπὲρ ἑλίου Δ' ἔκμαν.*

*ὁ πᾶσι λαμπερὸν*